

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Кафедра політичних інститутів та процесів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
із науково-педагогічної
роботи
проф. Шарин С.В.

“ _____ ” _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Політологія»

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

ОР «бакалавр»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Робоча програма з курсу «Політологія» для студентів спеціальності
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

«27» серпня 2020 р. – 15 с.

Розробник:

Матвієнків Світлана Миколаївна, канд. пол. наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних інститутів та процесів

Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри політичних інститутів та процесів

д. іст. н., проф. _____ (В.В. Марчук)
(підпис)

“27” серпня 2020 р.

Схвалено вченою радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин

Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

Голова _____ (проф. Кугутяк М.В.)
(підпис)

©Матвієнків С.М., 2020 рік
Прикарпатський національний
університет імені Василя
Стефаника, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування	Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: <u>бакалавр</u>	16 год.	0 год
		Практичні, семінарські	
		14 год.	0 год
		Лабораторні	
		0 год	0 год
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: іспит			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 33% / 67%

для заочної форми навчання - 100% самостійна робота

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни – формування у студентів наукових уявлень про владу, політичне життя, політичні процеси та політичної свідомості адекватної сучасним реаліям, відповідного типу політичної культури і поведінки. На основі оволодіння ефективним апаратом наукового аналізу політичного процесу забезпечити становлення особистості майбутнього фахівця не лише як громадянина й патріота, але й як ефективного управлінця, здатного приймати оптимальні рішення з урахуванням політичної складової.

Завдання:

- засвоєння студентами знань з історії політичної думки та теорії політичної науки;
- отримання знань про категоріальний апарат, методологічні засади та методи політичної науки;
- вироблення у студентів навичок виокремлювати теоретичні і прикладні аспекти політологічного знання, раціонального та ірраціонального в політиці;
- отримання знань та уявлень про природу сучасних політичних процесів, сутність і різновиди політичних систем та режимів;
- набуття досвіду критичного оцінювання різноманітних теоретичних підходів та шкіл, що існують в політології;
- здобуття навичок для практичного застосування теоретичних знань з аналізу політичних процесів та явищ в Україні та інших державах.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- історію зародження і розвитку політології;
- предмет та структуру політичної науки;
- зміст основних політологічних шкіл та концепцій;
- сутність та зміст політичного життя, місце та роль політики в житті сучасного суспільства;
- тенденції розвитку світового політичного процесу та зміст глобальних проблем сучасності;
- інструментарій політології: понятійно-категоріальний апарат, методи, принципи, функції, закони;
- поняття і терміни сучасної політичної науки

вміти:

- застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, зокрема в педагогічній діяльності, аналізуючи сучасні актуальні проблеми політичного життя України та інших країн світу;
- аналізувати основні політологічні концепції та теорії;
- розуміти проблематику ролі й місця людини в політичному процесі;
- застосувати знання з політології як в інтересах українського суспільства (в освітній і соціальній сферах суспільного життя), так і для самореалізації особистості;
- користуватися джерелами та фаховою політологічною літературою.

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ФК.9. Здатність впроваджувати інноваційні технології в публічному управлінні та адмініструванні.

ФК.10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання:

ПР1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна (2 год)

Становлення і розвиток політології. Об'єкт і предмет вивчення політології. Місце політології в системі соціальних і гуманітарних наук. Структура політичної науки. Категорії та принципи політології. Методи, функції і завдання політології.

Тема 2. Політична влада: природа, ресурси, легітимність (2 год)

Поняття, ознаки, форми та концептуальні підходи до проблеми політичної влади. Специфіка політичної влади. Об'єкти та суб'єкти влади. Основні форми політичної влади: керівництво і управління, панування, контроль.

Проблеми легітимності політичної влади. Типи легітимності влади М. Вебера та Д. Істона. Шляхи легітимізації влади.

Ресурси політичної влади та їх типи. Функції політичної влади. Механізм розподілу влади.

Тема 3. Політична система: поняття, структура, типологія (2 год)

Поняття і структура політичної системи. Компоненти політичної системи. Теорії політичних систем Г. Алмонда та Д. Істона. Основні ознаки політичної системи. Типологія політичних систем. Зміст основних функцій політичної системи. Характеристика політичної системи сучасної України.

Тема 4. Держава як основний інститут політичної системи (2 год)

Поняття і теорії виникнення держави. Характеристика державної організації та її відмінність від інших інституційних утворень. Основні ознаки, внутрішні та зовнішні функції держави. Форми державного правління: республіка (президентська, парламентська, змішана), монархія (конституційна, абсолютистська). Види державно-територіального устрою: унітарні, федерації, конфедерації, імперії. Концепція правової держави і громадянського суспільства.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Політичні партії і партійні системи (2 год)

Походження і сутність політичних партій. Ознаки та структура політичної партії. Класифікація політичних партій: Рой Маркідіс, Моріс Дюверже, Дж. Сарторі. Функції політичних партій.

Партійні системи: однопартійна, двопартійна та багатопартійна, інші.

Політичні партії як невід'ємна складова частина механізму сучасної демократії. Партійна система сучасної України.

Тема 6. Світові політико-ідеологічні доктрини (2 год)

Визначення поняття політична ідеологія, підходи до її походження і суспільної ролі. Поняття політична концепція, політична доктрина.

Світові ідеології: сутність, еволюція та види лібералізму; сутність, еволюція та види консерватизму, сутність та еволюція соціалізму, соціал-демократизму, комунізму, сутність, еволюція та типи націоналізму, сутність та еволюція фашизму, релігійний фундаменталізм.

Тема 7. Політичні еліти і лідерство (2 год)

Підходи до визначення поняття еліти в сучасній науці. Політична еліта в широкому і вузькому значенні. Політична еліта: суть, основні концепції (В. Паретто, Г. Моска, Г. Лассуел, Л. Боден, Х. Ортега-і-Гассет) і структура. Типи, функції та системи формування політичних еліт: антрепренерська та система гільдій. Специфіка формування політичної еліти в тоталітарному, авторитарному і демократичному режимах. Завдання політичної еліти в суспільстві.

Політичне лідерство: суть, ознаки і теорії політичного лідерства. Об'єктивні і суб'єктивні характеристики лідерства. Класифікація політичного лідерства та їх функції. Специфіка політичного лідерства в конкретних політичних системах. Політичні еліти і політичне лідерство сучасної України.

модулем 2	45	8	8			29	40					40
Усього годин	90	16	14			60	80					80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Політична влада: природа, ресурси, легітимність	2
2	Політична система: поняття, структура, типологія	2
3	Держава як основний інститут політичної системи	2
4	Політичні партії і партійні системи	2
5	Світові політико-ідеологічні доктрини	2
6	Політичні еліти і лідерство	2
7	Світовий політичний процес	2
	Усього	14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Політологія як наука і навчальна дисципліна	8
2	Політична влада: природа, ресурси, легітимність	7
3	Політична система: поняття, структура, типологія	8
4	Держава як основний інститут політичної системи	8
5	Політичні партії і партійні системи	7
6	Світові політико-ідеологічні доктрини	7
7	Політичні еліти і лідерство	7
8	Світовий політичний процес	8
	Разом	60

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента, що використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується обов'язково звітом про пророблену роботу.

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Політологія» оформляється у вигляді реферату, колоквіуму, наукових повідомлень студентів, творчих завдань, тестів до тем практичних занять.

Тематика рефератів:

- Політична наука в сучасній Україні: суспільно-політичне значення і головні тенденції розвитку
- Концепція поділу влади: сучасна інтерпретація
- Державна влада в Україні: особливості, проблеми, перспективи
- Засоби масової інформації як "четверта влада"
- Типи політичних систем у посткомуністичних країнах: порівняльний характер
- Сутність та принцип правової держави в сучасному світі
- Громадянське суспільство та держава: питання співвідношення та взаємодії
- Основні тенденції розвитку сучасної держави
- Профспілки: можливості, проблеми та результати діяльності
- Політична культура — культура політичного мислення і поведінки
- Політична культура української молоді на сучасному етапі
- Формування демократичного політичного режиму в Україні
- Проблеми і перспективи становлення громадянського суспільства в Україні
- Вибори та їх роль у політичному житті України.
- Багатопартійність як основна риса партійної системи в Україні
- Запровадження електронної демократії: перспективи та виклики
- Корупція як суспільний феномен
- Формування іміджу політичного лідера у виборчій кампанії
- Міжнародно-політичні конфлікти: способи врегулювання.
- Зародження і розвиток міжетнічних конфліктів: теорія та практика.
- Дипломатія як засіб врегулювання сучасних українсько-російських міждержавних відносин в контексті гібридної війни
- Волонтерський рух в сучасній Україні
- Номенклатура як форма політичної еліти.
- Лобізм як соціально-політичне явище: суть, етапи розвитку та форми прояву.

8. Методи навчання

Лекції; укладання таблиць, графічних схем; робота у мережі Інтернет; презентації, дискусії, конспектування, робота в групах.

9. Методи контролю

Усний контроль знань; поточне тестування; індивідуальна робота; оцінка підготовлених студентами завдань для самостійної роботи. Підсумкова форма контролю – іспит.

Перелік питань для підсумкового контролю

Політологія як наука і навчальна дисципліна: становлення та розвиток
Поняття та структура політології
Об'єкт і предмет вивчення політології, її взаємодія з іншими науками
Методологія політології, її функції і завдання
Н. Макіавеллі «Володар»

Політична система суспільства
Поняття, ознаки і структура політичної системи
Вчення про політичну систему Д. Істона та Г. Алмонда
Типи та функції політичної системи
Політична система сучасної України
Держава в політичній системі суспільства
Поняття і теорії виникнення держави
Основні ознаки та функції держави
Форми державного правління та форми державного устрою
Правова держава та громадянське суспільство
Політична влада
Поняття і ознаки політичної влади
Політична влада і державна влада: порівняльний аналіз
Концептуальні підходи до проблеми політичної влади
Легітимність політичної влади: визначення, типи та джерела
Ресурси політичної влади та її функції
Розподіл влади: характеристика трьох гілок влади
Політичні партії та партійні системи
Походження, сутність і ознаки політичних партій
Структура, типи і функції політичних партій
Партійні системи: визначення і типи
Партійна система сучасної України
Світові політико-ідеологічні доктрини
Політичні еліти і лідерство
Основні концепції політичних еліт
Ознаки та структура політичної еліти
Типологія та функції політичної еліти
Системи формування і зміни політичних еліт
Сутність та ознаки політичного лідерства
Теорії політичного лідерства
Класифікація та функції політичних лідерів
Політична еліта та лідери сучасної України
Система міжнародних політичних відносин
Структура і функції світового політичного процесу
Поняття, структура і види міжнародних відносин
Міжнародна політика: суть, основні форми і принципи
Україна на міжнародній арені

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни:

“*відмінно*” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв’язки;

“*добре*” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його

щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв’язки;

“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для іспиту

Модуль 1			Підсумковий тест (іспит)	Сума
Навчальна (аудиторна) та самостійна робота				
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2			
T1- T4	T5-T8			
Поточний контроль – 25	Поточний контроль – 25		50	50

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Тексти лекцій; плани семінарських занять, зразки варіантів контрольної роботи і завдань для поточного тестування; список базової і допоміжної літератури, перелік тем і видів самостійних завдань і методичні рекомендації до їх виконання.

12. Рекомендована література

Базова

- Аляєв Г. Є. Політологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Полтава: АСМІ, 2007.
- Баранівський В. Ф. Політологія [Текст] : підручник / В. Ф. Баранівський ; Нац. акад. упр. Київ: НАУ, 2016. 235с.
- Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. К., 2000.
- Видрін Д. Політика: історія, технологія, екзистенція. К.: Либідь, 2001.
- Воронянський О.В. Політологія: підручник / [Воронянський О.В., Кулішенко Т.Ю., Скубій І.В.]; Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка. Харків: ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. 179 с.
- Гаджиев К. С. Политология. Учебник для высших учебных заведений. М.: Университетская книга, Логос, 2006.
- Горбач, О. Н. Політологія [Текст] : навч. посіб. / Олександр Горбач, Руслан Демчишак ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". 3-тє вид., допов. та перероб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. 259 с
- Кухта Б. Політична влада та її рішення. Л., 2006.
- Кухта Б. П. Політичні еліти та лідерство / Б. П. Кухта, Н. Г. Теплоухова. Л., 2000.
- Мальцева, О. В. Політологія [Текст]: навч. посіб. / О. В. Мальцева, Г. М. Марінова ; Держ. ВНЗ "Приазов. держ. техн. ун-т". - Маріуполь : ПДТУ, 2015. 159 с.
- Муляр В. І. Політологія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Муляр В. І., Загурська-Антонюк В. Ф., Панасюк Н. В.; [за заг. ред. В. І. Муляра]; Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир: Волинь, 2015. 154 с.
- Новітня політична лексика (неологізми, оказіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «Новий Світ 2000», 2015. 492 с.
- Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А. Ф. Колодій. Третє видання, оновлене і доповнене. – Львів: Астролябія, 2009
- Перегида Є. В. Політологія: навчальний посібник / Є. В. Перегида, В. Ф. Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко, С. Д. Місержи, В. Л. Стеценко, В. Л. Згурська, В. П. Третяк. К.: КНУБА, 2011.
- Політологія: підручник / [М. П. Требін та ін.]; за ред. проф. М. П. Требіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2018. 460 с.
- Політологія: підручник / О.В. Бабкіна (ред.), В.П. Горбатенко (ред.). 3-тє вид., перероб., доп. К.: Академія, 2008. 567 с.
- Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку: навч. посібник / за ред. Ф. М. Рудича. – К., 2002.
- Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. К., 2004.
- Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика // А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка – Центр, 2003.

Політологія у запитаннях і відповідях: Навч. Посіб. / І.Г.Оніщенко, Д.Т.Дзюбко, І.І.Дуднікова та ін; За заг. ред. К.М.Левківського. К.,2003

Прикладна політологія: підручник / за заг. ред. В. Ф. Цвиха. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011.

Політологія. Збірник вправ і завдань для самостійної роботи. Глосарій: Методичний посібник до підручника “Політологія” / За ред. А.Колодій. К.,2003.

Політологія: підручник / М.М. Вегеш (ред.). 3-тє вид., перероб. і доповн. К.: Знання, 2008. 384 с.

Райковський Б. С. Вибори та виборчі системи: політологічний вимір. К., 2009.

Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем. – Л., 2004.

Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002.

Допоміжна

Арон Р. Мир і війна між націями. К.: Юніверс, 2000.

Арістотель Політика. Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. К.: Основи. 2003.

Бжезінський З. Велика шахівниця. Львів-Ів.Франківськ, 2000.

Виклики модернізації в Україні: політичні аспекти: монографія / М. О. Паламарчук ; за ред. О. В. Литвиненка. К.: НІСД, 2014.

Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика / В. П. Горбатенко. К., 2006.

Даль Р. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція. Х., 2002.

Донбас і Крим: ціна повернення: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. К.: НІСД, 2015.

Донцов Д. Націоналізм. Вінниця, 2006.

Дюверже М. Политические партии. М., 2000.

Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. К: НІСД, 2012.

Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища: аналіт. доп. / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська. К.: НІСД, 2015.

Зущик Ю. Лобізм в Україні / Ю. Зущик. К., 2000.

Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень: монографія / А. Б. Качинський. К.: НІСД, 2013.

Конституційні аспекти розподілу повноважень у системі вищих органів державної влади України : аналіт. доп. / М. М. Розумний, І. А. Павленко, О. О. Даниляк, В. С. Караваєв. К.: НІСД, 2015.

Лисовский С. Избирательные технологии: история, теория, практика / С. Лисовский, В. Евстафьев. – М., 2000.

Михальченко М. Корупція в Україні: політико-філософський аналіз: монографія / М. Михальченко, О. Михальченко, – К., 2010.

Партійна система України після парламентських виборів – 2012: аналіт. доп./ за заг. ред. О. А. Фісуна; Регіон. філіал НІСД у м. Харкові. – Х. : Золоті сторінки, 2012.

- Перепелиця Г. М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи / Г. М. Перепелиця. – К., 2003.
- Політика, право і влада в контексті трансформаційних процесів в Україні / за ред. І. О. Кресіної. – К., 2006.
- Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: у 2 т. / К. Поппер. – К., 1994.
- Розумний М. М. Українська ідея на тлі цивілізації. – К. : Либідь. – 2000.
- Розумний М. М. Концептуальні засади політики ідентичності в Україні // Стратегічні пріоритети. 2011.
- Семенченко Ф. Г. Політична діяльність: аксіологічний вимір / Ф. Г. Семенченко. К., 2011.
- Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира / Под. общ. ред. В. С. Бакирова, Н.И.Сазонова. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2005.
- Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія / М. Т. Степико. К. : НІСД, 2011.
- Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. К. : НІСД, 2010.
- Теорія парламентаризму: навчальний посібник / М. А. Бучин, У. В. Ільницька, Л. О. Кучма, Я. Б. Турчин. Львів : Вид-во НУ «ЛП», 2011.
- Україна і Росія: дев'ятий вал чи Китайська стіна / В. П. Горбулін, О. С. Власюк, С. В. Кононенко. К.: НІСД, 2015.
- Україна та проект «русского мира»: аналіт. доп. / С. І. Здіорук, В. М. Яблонський, В. В. Токман [та ін.]; за ред. В. М. Яблонського та С. І. Здіорука. К.: НІСД, 2014.
- Українська держава та світове українство: актуальні питання, потенціал і перспективи взаємодії / Л. І. Мазука. К.: НІСД, 2013.

13. Інформаційні ресурси

- <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> – закон України «Про політичні партії в Україні».
- <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> – закон України «Про громадські об'єднання».
- <http://zakon1.rada.gov.ua> – сайт Верховної Ради України.
- <http://www.minjust.gov.ua/parties> – реєстр політичних партій.
- <http://www.nbu.gov.ua/portal/libukr.html> – бібліотеки та інформаційні центри України.
- <http://www.nbu.gov.ua/portal/books.html> – електронні бібліотеки.
- Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. 180с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/714/1.pdf>
- Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено) Ред. Струкевич О.К., Конотопенко О.П., Лапшин С.А. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016 р. 403 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vspu.edu.ua/faculty/histor/documents/pr6.pdf>
- Вегеш М.М. Політологія: підручник. Київ: Знання, 2008. 384 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-60.html>

Інтернет, електронні книги та підручники, бібліотеки

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.
2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у методичній комісії факультету, інституту, підписується завідувачем кафедри, головою методичної комісії і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.